

עין משפט
ור מצוה

המוניח פרק שלישי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) כ"מ ע"ב ר"ב ד"ה
(ב) ו"ה שטר"ו (ג) ד"ה
שטר

הנהגות רב"ח

(ה) רש"י ד"ה שכתבן כמה
שורשיהו: (ו) ס"ג ד"ה
מדקא איירינן וכו' ס"ה לא
שכח גלגל: (ז) תוס' ד"ה
למאן וכו' הוה ליה למחיי
למחיי דע"כ רש"י:

גליון הש"ס

גמ' אב"ד רב"ז גלגל
קריבית. מחוה' ל' ל"ג
דלא מחלק נכר הי"ל
למפקד ממחיי לעיל דף
ט' פ"ג אהל מחוה'
הרמב"ם משלמת מה שנתתי
הא הפירות נשאו הפקד
וכל הקודם כן וכו'. וכו'
לעיל כ"ה ע"ה תוס' ד"ה
דכ"ד סב"ד וכו':

מוסף רש"י

שטר שכתבו בו רבית.
שכמו כו פלוני ליה מפלוני
מנה כריתין כן וכן למתן
פלוני (כ"ו ע"ב).

רבנו חננאל

דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.

סבנו וקשו פנן. דמחייב דעדיין לא נעשו וכל וקשים הם ומחליקין
בהן וכו' קאמר רבי יהודה צונגל קאמר דמוציא אדם וצלו שאינו נוח
להחליק כל כך: משרקי. מחליקין: כשכחן. כמה (ה) שהשכחן כה"כ:
ואילו כל הקודם וכו' לא קפני. משום דגלגל וכו' רעי ואינו משכח

כרה"ר דמוצעה ועומד הוא וקשה
לר"ב: והא קפני על"ש. כדבריהם
אסורים משום גזל: אכולה מפנינן
קאי. הלא אסורין משום גזל ואפילו
אחנן וקש הלכן הכי קאמר דלאחר
שקדם וכהו כהו סב"ד אסור לגזול
הימנו: מדקא איירינן גלגל. עליה

דכ"ד מכלל דליהו סב"ד לאחנן קנסינן
דלא לכח דליחיי שנחא מלי רומיא
דגלגל הא (ו) לאו שכח גלגל: כי איירינן
גלגל מקמי דשני רב נחמן. דהוה
קבירא לן דלע"ג דלון סופו להשכיח
קניס רב וכו' ש' דכדכר שפופו להשכיח
קניס לאחנן: לכפר דשני מי איכא
למירמ' [גלגל] כלל. והשפא דקיס לן
דטעמא דקנסא משום שכח הוא
מיבעיא לי לאחנן קניס או כי מייתי

שכח: שיש בו רכיש. שכחבו בו
שלוה כרכית: קא מוקא. עמיד
להיק: עבדי ליה שומא. שס עליו
נשך ועכר גלגל חשימון (שמות כז):
לזעירי ודאי ספאי כיה. ליתכא למימר
דכ"ע לא קנסו דהא רבן שמעון
קניס: ככלכס ואין מורין כן קמיסלגי.

מנה קמא סב"ד הלכה דקנסו גזנן
ואין מורין כן והכי קאמר [הלכה] כל
הקודם כהו וכו' וזהו רבנן. שכחבו בו
ואי אחי מרישא לקמן לאימלוכי
אמרין ליה אסורין משום גזל: אפקד
חושלי. שערין קלפין ששטח איש
אחד כרה"ר כדי שתייבשו והפקדון
רב הונא והורה שהקודם כהו וכו':

סליקוסמא
הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזנן וכל הקודם כהו וכו' ואסורין משום גזל ר"ש כן גמליאל אמר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם כהו וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם כהו וכו' והדר קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם כהו וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזנן נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזנן משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהו אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהו אפקד
סליקוסמא

רבנו חננאל (השכר)
דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי. וזהו דמחייב מחיי' בגלגל
לע"ג דלא שריק היינו משום דליה זכיה שנחא ולא
החירו להוציא כנסת: דבר' שיש בו שבה קנסו גופו משום שבחו.
מכלן יש להוציא דל"ג כל הקודם כהו וכו' גבי מלגוע קרן חסוכים
וגדר שנפלה לרה"ר דהסא ליהא
שנחא: שטר' שיש בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את
הקרן ולא את הרבית. נראה לר"י
שר"מ קונס להפקד החוב לגמרי
אפי' כהודאה ועדות אחרת כדמשמע
לישנא דלון גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דמשמע דלון גובה כלל
וכן משמע מדמתיי' לקנסו גופו
משום שכחו שמשפד גוף הממון ואין
להקשות דכפרק אחיהו נשך (כ"מ
דף ע"ב וס"ט) מלמי קרן דהכא דשטר
שיש בו רבית דשטר חוב המוקדמין
ומוקי הדיא דשטר חוב כ"מ והיי
מדמי דהכא משפד גוף המלוה והתם
אינו משפד אלא השטר דמה שאין
מפקד שס אלא השטר לפי שלא
היה עבירה בגוף המלוה אלא בשטר
אבל כרכית יש עבירה להוציא
כרכית אפי' גלגל שטר לע"ג דלמירינן
דמשעת כתיבה עבד ליה שומא
גלגל שטר נמי איכא חסוכא כהלכה
הקשה ריב"א אס יפקדי כל חובו
לגמרי מלני הלוה חוטא נשכר ואורי'
דלון זה קושיא כי המלוה שמרתי
קנסו בגוף הממון השכח וממון קר
זכה אבל המלוה אין לנו נמה לקנסו
שמחילתו על מנה לפדוע הוא ליה:
והכחמים אומרים גובה את
הקרן בו. המשמע

שגובה ע"פ השטר אפי' ממשעדי
וקשה לר"י למה השטר כשר כיון
שהעדים עובדים על לא חשימון
לע"ג דאינס עדי ממס דלון מרמיחין
למס הא קריל לכאפי' (פנהדרין דף מ.)
כיון שאוכל גלגל כהכעיס פסול והא
דלא מני לה כזה נורר (שס כד): הי"ג
לא מני ליה אלא ככלל מלוה אימיה
כדמשמע התם בגמרא גבי מלוה
כרכית מלוה הנאה כרכית ואין לומר
דמיימי נאין ניכר הרבית בשטר
אלא כחוב סתמא פלוני חייב לפלוני
מנה ופכרו עבדים שהכל קרן ואח"כ
נדע שהא רבית דכפרק אחיהו נשך
(כ"מ דף ע"ב וס"ט) מתוך ר' יוחנן
עלה דהדיא דשטר חוב המוקדמין
פסולין אפילו מימא רבנן גזירה שמה
יגבה מומן ראשון ואי אין ניכר בשטר
שיש בו רבית נמי לגזור שמה יגבה
רבית כמקום קרן ואין לומר שאלך הן
כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך
השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על די
שטר זה והא

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי: כל הקודם
בהן וכו': אמר רב "בין בגזנן בין
בשבחו וזעירי אמר בשבחו אבל לא בגזנן
במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גופו משום
שבחו וזעירי סבר לא קנסו גופו משום שבחו
תנן ההופך את הגלגל ברה"ר והווק כהו אחר
חייב בגזנן ואילו כל הקודם וכו' לא קתני
תנא לרישא וה"ה לסיפא והא תני עלה
אסורין משום גזל כי קתני אסורין משום גזל
אכילה מחיי' קאי לאותו שקדם וזכה והא
לא קתני הכי דתנן המוציא תבנו וקשו
לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר חייב בגזנן
וכל הקודם כהו וכו' וזוותר משום גזל
וההופך את הגלגל לרה"ר והווק בהן אחר
חייב וזוותר משום גזל "אמר רב נחמן בו
יצחק גלגל קרמית דבר שיש בו שבה קנסו
גופו משום שבחו דבר שאין בו שבה לא
קנסו איבעיא להו לדברי האומר קנסו גזנן
משום שבחו לאלתר קנסינן או לכי מייתי
שבחו קנסינן ר"ש מדקאיירינן גלגל ותסברא
כי איירינן גלגל מיקמי דלשני רב נחמן
לבתר דשני רב נחמן מי איכא למיורמא גלגל
כלל לימא כתנאי "שטר שכתוב בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דכרי ר"מ וחכמים אומרים 'גובה
את הקרן אבל לא את הרבית לימא רב
דאמר כרכי מאיר וזעירי דאמר כרכנן אמר
לך רב אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם אלא קרן דבהתירא אבל

הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזנן וכל הקודם כהו וכו' ואסורין משום גזל ר"ש כן גמליאל אמר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם כהו וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם כהו וכו' והדר קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם כהו וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזנן נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזנן משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהו אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהו אפקד
סליקוסמא

רבנו חננאל (השכר)
דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.

הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזנן וכל הקודם כהו וכו' ואסורין משום גזל ר"ש כן גמליאל אמר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם כהו וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם כהו וכו' והדר קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם כהו וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזנן נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזנן משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהו אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהו אפקד
סליקוסמא

רבנו חננאל (השכר)
דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי. וזהו דמחייב מחיי' בגלגל
לע"ג דלא שריק היינו משום דליה זכיה שנחא ולא
החירו להוציא כנסת: דבר' שיש בו שבה קנסו גופו משום שבחו.
מכלן יש להוציא דל"ג כל הקודם כהו וכו' גבי מלגוע קרן חסוכים
וגדר שנפלה לרה"ר דהסא ליהא
שנחא: שטר' שיש בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את
הקרן ולא את הרבית. נראה לר"י
שר"מ קונס להפקד החוב לגמרי
אפי' כהודאה ועדות אחרת כדמשמע
לישנא דלון גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דמשמע דלון גובה כלל
וכן משמע מדמתיי' לקנסו גופו
משום שכחו שמשפד גוף הממון ואין
להקשות דכפרק אחיהו נשך (כ"מ
דף ע"ב וס"ט) מלמי קרן דהכא דשטר
שיש בו רבית דשטר חוב המוקדמין
ומוקי הדיא דשטר חוב כ"מ והיי
מדמי דהכא משפד גוף המלוה והתם
אינו משפד אלא השטר דמה שאין
מפקד שס אלא השטר לפי שלא
היה עבירה בגוף המלוה אלא בשטר
אבל כרכית יש עבירה להוציא
כרכית אפי' גלגל שטר לע"ג דלמירינן
דמשעת כתיבה עבד ליה שומא
גלגל שטר נמי איכא חסוכא כהלכה
הקשה ריב"א אס יפקדי כל חובו
לגמרי מלני הלוה חוטא נשכר ואורי'
דלון זה קושיא כי המלוה שמרתי
קנסו בגוף הממון השכח וממון קר
זכה אבל המלוה אין לנו נמה לקנסו
שמחילתו על מנה לפדוע הוא ליה:
והכחמים אומרים גובה את
הקרן בו. המשמע

שגובה ע"פ השטר אפי' ממשעדי
וקשה לר"י למה השטר כשר כיון
שהעדים עובדים על לא חשימון
לע"ג דאינס עדי ממס דלון מרמיחין
למס הא קריל לכאפי' (פנהדרין דף מ.)
כיון שאוכל גלגל כהכעיס פסול והא
דלא מני לה כזה נורר (שס כד): הי"ג
לא מני ליה אלא ככלל מלוה אימיה
כדמשמע התם בגמרא גבי מלוה
כרכית מלוה הנאה כרכית ואין לומר
דמיימי נאין ניכר הרבית בשטר
אלא כחוב סתמא פלוני חייב לפלוני
מנה ופכרו עבדים שהכל קרן ואח"כ
נדע שהא רבית דכפרק אחיהו נשך
(כ"מ דף ע"ב וס"ט) מתוך ר' יוחנן
עלה דהדיא דשטר חוב המוקדמין
פסולין אפילו מימא רבנן גזירה שמה
יגבה מומן ראשון ואי אין ניכר בשטר
שיש בו רבית נמי לגזור שמה יגבה
רבית כמקום קרן ואין לומר שאלך הן
כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך
השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על די
שטר זה והא

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי: כל הקודם
בהן וכו': אמר רב "בין בגזנן בין
בשבחו וזעירי אמר בשבחו אבל לא בגזנן
במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גופו משום
שבחו וזעירי סבר לא קנסו גופו משום שבחו
תנן ההופך את הגלגל ברה"ר והווק כהו אחר
חייב בגזנן ואילו כל הקודם וכו' לא קתני
תנא לרישא וה"ה לסיפא והא תני עלה
אסורין משום גזל כי קתני אסורין משום גזל
אכילה מחיי' קאי לאותו שקדם וזכה והא
לא קתני הכי דתנן המוציא תבנו וקשו
לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר חייב בגזנן
וכל הקודם כהו וכו' וזוותר משום גזל
וההופך את הגלגל לרה"ר והווק בהן אחר
חייב וזוותר משום גזל "אמר רב נחמן בו
יצחק גלגל קרמית דבר שיש בו שבה קנסו
גופו משום שבחו דבר שאין בו שבה לא
קנסו איבעיא להו לדברי האומר קנסו גזנן
משום שבחו לאלתר קנסינן או לכי מייתי
שבחו קנסינן ר"ש מדקאיירינן גלגל ותסברא
כי איירינן גלגל מיקמי דלשני רב נחמן
לבתר דשני רב נחמן מי איכא למיורמא גלגל
כלל לימא כתנאי "שטר שכתוב בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דכרי ר"מ וחכמים אומרים 'גובה
את הקרן אבל לא את הרבית לימא רב
דאמר כרכי מאיר וזעירי דאמר כרכנן אמר
לך רב אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם אלא קרן דבהתירא אבל

הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזנן וכל הקודם כהו וכו' ואסורין משום גזל ר"ש כן גמליאל אמר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם כהו וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם כהו וכו' והדר קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם כהו וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזנן נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזנן משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהו אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהו אפקד
סליקוסמא

רבנו חננאל (השכר)
דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.

הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזנן וכל הקודם כהו וכו' ואסורין משום גזל ר"ש כן גמליאל אמר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם כהו וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם כהו וכו' והדר קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם כהו וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזנן נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזנן משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהו אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהו אפקד
סליקוסמא

רבנו חננאל (השכר)
דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבינו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלג' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומוריהו
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הואל תמר הלכה אלן אין
מורין כן ורב אהב סב"ד הלכה
ומורין כן ואלו סב"ד וכו'.